

Cronica : entschatta october 1977 entochen la fin da mars 1978

Autor(en): **Berther, Norbert**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)**

Band (Jahr): **63 (1978)**

Heft 10

PDF erstellt am: **21.05.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-881902>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Cronica

(Entschatta october 1977 entochen la fin da mars 1978)

Fatgs romontschs

Romania

Da s. Stiafen salva la Romania sco usitau sia radunonza generala ad Uors/Lumnezia. Dalls tractandas statutaricas evochescha specialmein il quen ina pulita discussiun pervia dil deficit da biabein 9000. — frs. Las grondas summas laguotan las ediziuns. Sper igl Ischi semestril ed il Tschespet ha la Romania ediu in cudesch per l'instrucziun romontscha, «Miu gidonter», screts da Luzi Cadruvi ed illustraus da Nicolaus Coray. En siu rapport da gestiun scriva il president, Ignaz Cathomen ch'ins savessi metter l'activitad digl onn passau sut il motto «Promoziun dil romontsch en scola e scolaziun dils carschi.»

En piazza da cand. fil. Clau Solèr elegian ils delegai stud. fil. Florentin Lutz ella suprastonza. Il termin dalla radunonza vegn fixaus dacheudenvi alla entschatta november. Plinavon concluda la radunonza da realisar ina fiasta populara a Tujetsch la stad 1978.

Il punct culminont dalla scuntrada munta la nominaziun dad Aluis Carigiet sco commember d'honor dalla Romania. Toni Halter salva la laudatio.

Alla fin sediscuoran enzacons exponents dalla Romontschia sur dils mieds didactics per l'instrucziun romontscha. Igl ei seresultau che quels mauncan ni ch'els ein fetg munglus. Ina migliur, cun tener a quen la coordinaziun, ei urgenta.

Secziun studentica Romania

Dalla radunonza dalla Romania studentica fan mo 6 students part. Els elegian Florentin Lutz sco representant dils students ella Romania e sefatschantan suenter dalla Talina. El decuors da 1978 duei quella periodica studentica cumparer tenor interess. Pertuccont igl avegnir dalla secziun ein ils students digl avis ch'ei seigi primarmein d'encurir il contact cun ils commilitonts sur- e sutsilvans per cheutras empunir ed enfirmir ils ligioms denter ils differentes idioms. L'activitad dils students seigi avon maun, mo semanifesteschi ella pli fetg en autras uniuns e gruppas.

Ils «Accents» cumparan ella Gasetta grischuna

Il niev supplement dalla Gasetta Romontscha, ils «Accents» tractan ella emprema numera da 1978 la partida cristiandemocratica. Damai che la redacziun dalla GR refusescha in artechel, retila la gruppa alternativa tuttas contribuziuns e publichescha ellas ella Gasetta grischuna dils 16 da mars 1978. L'entira caussa levanta dabia puorla e discussiun.

Ils dramatichers da Domat

A caschun d'ina serada ella casa «Formaziun e sentupada» a Domat dattan enzacons giugadurs scenas da teater dils suandonts auturs da Domat: Gion Antoni Bühler, Fridolin Bargetzi, dr. Gieri Federspiel e Hendri Spescha. Avon las scenas presenta Marco Gieriet ils scribents numnai.

Scuntrada e formaziun

Igl atun instradescha la Ligia Romontscha in vast program da scolaziun per carshi egl entir territori romontsch. Ella Surselva realisescha ella il suandont program: *Mustér* (ils 3 d'october): Discussiun al podi davart «Mieds da massa e lungatg romontsch» cun dr. Dumeni Columberg, Cristian Caduff, dr. Giusep Capaul, Giusep Decurtins, Sep Item, dr. Clemens Pally e Pieder Simeon. *Glion* (ils 31 d'october ed ils 14 e 28 da november): La situaziun historica dil lungatg romontsch (dr. Ambros Widmer); La formaziun (ni naschientscha) dil lungatg romontsch (dr. Felix Giger); Il svilup dil lungatg romontsch dil 16avel al 20avel tschentaner (Risch Cadonau). *Vella* (ils 28 da mars): Novas resursas d'energia pigl avegnir (Pader dr. Flurin Maissen). Era a Cuera dat la LR la pusseivladad da sescolar vinavon. Prof. Isidor Winzap dat in cuors d'ortografia romontscha, prof. dr. Jon Pult dat directivas per la conversaziun interromontscha e Hendri Spescha introducescha enzacons interessents ella interpretaziun da poesias.

Scuntrada romontscha a Cuera

Dils 20 entochen ils 22 d'october realisescha la Societad Retoromontscha en stretga collaboraziun cul Dicziunari Romontsch ina sentupada d'informaziun e studi ella Scola cantunala a Cuera. Varga 50 referents plaidan davart ils aspects ils pli differentes dil romontsch. Suenters ils referats da 15 minutas eis ei pusseivel da far discussiun in quart d'ura. Sut e sura munta la scuntrada in success ed ei vegn giavischau ina cuntinuaziun da quella occasiun. Menziun speciala mereta la bibliografia da «Studis romontschs» che cumpeggia las lavurs pertuccont il romontsch e sia litteratura, l'istoria e folclora grischuna naven da 1952 entochen 1977.

Societad Retoromontscha

Alla radunonza dalla Societad Retoromontscha dils 24 da fevrer dat il parsura, dr. Gion Deplazes, in cuort rapport sur dil curriu e passau digl onn vargau. Punct culminont munta la scuntrada d'informaziun e studi digl atun vargau a Cuera. Sper quella lavur edeschan dr. Alexi Decurtins, dr. Hans Stricker e dr. Felix Giger ils dus faszichels 82 ed 83 dil Dicziunari Romontsch Grischun. Cun quels ei la lettera «F» ed el medem temps il 6avel tom alla fin. Era las «Annalas» ein puspei cumparidas sut l'egida da dr. Jachen Curdin Arquint e sur Felici Maissen. Pertuccont las elecziuns conferma la radunonza ils suprastonts cun excepziun da dr. Gieri Ragaz che ha abdicau. Suenters las tractandas salva dr. Hans Stricker in referat davart ils numns locals e lur scrutaziun.

Nova ovra davart l'istoria dalla litteratura romontscha

La secunda radunonza da delegai dalla Ligia Romontscha per 1977 ha liug ils 3 da december a Cuera. Ella accepta il program da lavur che intenda da promover il romontsch en scola, ella veta publica e tiels carschi, sco era il teater e la formaziun da neologissem. Ils delegai approbeschan medemamein il preventiv per 1978. Ina summa da 100 000. — frs. ei prevedida per edir l'istoria dalla litteratura romontscha da prof. Reto R. Bezzola. Suentar las tractandas statutaricas ha liug in discuors da podi sur il tema: «Las vischnauncas politicas ed il romontsch». Alla entschatta dalla discussiun fa Ruedi Netzer menziun dalla retschercha che la LR ha fatg el decuors digl atun vargau pertuccont il diever dil romontsch en las vischnauncas romontschas.

40 onns romontsch sco lungatg naziunal

Ils 20 da fevrer sa la Romontschia festivar il giubileum da 40 onns romontsch sco lungatg naziunal. Per quella occasiun arranscha la Ligia Romontscha differentas occurrenzas: Ils 20 da fevrer ina conferenza da pressa a Turitg (ensemen cun la fundaziun Dialog e la Banca popolare svizra), ils 23 da fevrer in discuors cun ils deputai romontschs. La Terra Grischuna dedichescha sia emprema numera da 1978 a quei giubileum ed era la pressa romontscha (GR, 17-2-1978), il Radio romontsch (Scuntrada dils 15 da fevrer) ed il Balcun tort (5 da fevrer) fan ina revista sco era ina prevista per quella caschun.

Religiun

Niev plevon a Vella

La secunda dumengia d'october banduna sur Anton Alig la pleiv da Vella per surprender la caplania a Nendeln (Liechtenstein). Successur daventa sur Benedetg Chistell, avon plevon a Flem.

Nova orgla ella baselgia parochiala a Mustér

Suentar la consecraziun dalla baselgia renovada da Mustér dils 27 da zercladur 1976 sa la pleiv inaugurar ils 27 da november 1977 ina nova orgla. Il niev instrument, fabricaus dalla firma Metzler, Dietikon, ha 23 registers e 1416 tibas. A caschun dalla inauguraziun dat Guy Bovet da Thun in concert d'orgla. Il chor baselgia conta il «Himni per l'inauguraziun dalla nova orgla da Mustér» da Giusep Huonder (musica) e da Victor Durschei (text).

Contribuziun per la baselgia da s. Rumetg a Falera

Da Buania surdat Gianin Murk, directur dalla Societad da banca svizra Cuera, in dun da 10 000. — frs. per la restauraziun dalla renomada baselgia da s. Rumetg a Falera.

Cultura

75 onns Chor viril Lumbrein

Il 29 d'october sa il Chor viril Lumbrein festivar siu 75avel onn d'existenza. Damai ch'el ha la funcziun d'in chor da baselgia vegn la fiasta introducida cun in survetsch divin. Ella halla da gimnastica va la fiasta vinavon. Dr. Giusep Capaul prelegia la cronica ch'el ha redigiu. Silsuenter undrescha il chor treis commembers che han cantau pli che 40 onns: Giachen Valentin Capeder, Martin Giusep Solèr e Risch Capaul. Bien resun anfla il sketsch «Ils veterans», fatgs aposta per quella occasiun da Risch Capaul.

60 onns Chor baselgia Segnas

L'entschatta december festivescha il Chor da baselgia Segnas il giubileum da 60 onns. A quella caschun sa el undrar 4 confundaturs ch'ei aunc oz cantadurs activs: Gion Antoni Durschei, Gion Michel Schnoz, Florentin Schnoz e Victor Sialm. Dirigents ein ils sequents stai: Ludovic Huonder, Victor Durschei ed Albert Berther che diregia il chor aunc oz.

Niev dirigent dil Chor viril Lumnezia

Sco successur dad Armin Caduff elegia il Chor viril Lumnezia Marcus Zarn da Landquart.

Alois Carigiet expona a Pfäffikon

Il 25 da november ha liug el center cultural Seedamm a Pfäffikon l'avertura dalla exposiziun dad ovras d'Alois Carigiet. Il plaid d'introducziun salva dr. Donat Cadruvi. L'exposiziun cuozza entochen il 30 da december.

20 onns Corporaziun academica Rezia

Il 12 da november festivescha l'Uniun da students Rezia il giubileum da 20 onns sco commembra dalla Uniun dils students svizzers. Per quella occasiun organisescha ella ensemen cun ils veterans ina digna fiasta a Cuera. Ella seduta culturala plaida Hendri Spescha sur da «Problems actuals e vegnents dalla Romontschia», ferton che Florentin Lutz referescha sur dil romontsch allas universitads svizras e Kurt Jeitziner sur dalla Rezia ed il romontsch. La tscheina festiva ha liug el hotel Duc de Rohan.

Sport

Niev president dil Club alpin svizzer Secziun Péz Terri

A caschun dalla radunonza generala dalla Secziun Péz Terri vegn Walter Candinas eligius sco niev president en piazza da dr. Bernard Condrau che ha menau l'uniun dils alpinists sursilvans 12 onns.

Emploiai da banca fan sport da skis sisum la Surselva

Naven dils 18 entochen ils 27 da schaner semesiran ils banchiers europès sillas pistas da Sedrun e Mustér. Da quei aschi numnau «Ski Meeting Interbancario» fan 1300 skiunzs part.

Cuorsa rapida pil cup mundial a Lags

Lags organisescha era uonn duas cuorsas rapidas pil cup mundial. La concorrenza dils 9 da mars gudogna Ulrich Spiess (Austria) e quella dil proxim di Franz Klammer (Austria). Igl indigen, Conradin Cathomen, contonscha il 12avel plaz ella emprema cuorsa.

Fatgs socials

25 onns Cassa da malsauns cristiansociala Mustér

Ils 18 da november festivescha la Cassa da malsauns cristiansociala Mustér il giubileum da 25 onns. Alla radunonza da fundaziun eran 15 persunas presentas, oz ein biabein 750 commembers da quella cassa. Ensemen culla cassa da Trun, fundada 1968, fan 900 persunas part da quella instituziun. Quei ein varga 10% dalla populaziun dalla Cadi. Emprem president ei Augustin Cagienard p.m., lu suonda Josef Furger ed oz tgamuna Melchior Decasper la cassa. Cassier ei naven dalla entschatta entochen oz Johann Candinas che vegn undraus per sia buna lavur ed attaschadadad.

Scola

Fondo scoletta Cadi

Ella Cadi ei seconstituui in fondo en favur dallas scolettas. Intent da quella instituziun ei da sustener e promover las scolettas sin basa finanziaria e scolara. Ella vegn sustenida dalla Pro Juventute. Suentar dus onns da planisaziun e prepara-

ziun vegn il model «Fondo Scoletta Cadi» acceptaus dalla cumissiun dalla Pro Juventute Cadi ils 4 da november. Per igl onn 1977/78 vegn distribuì ina summa da 35 172. — frs.

Scola da musica sursilvana

A caschun dalla radunonza dils 16 da december approbeschan ils delegai dalla Corporaziun da vischnauncas Surselva in reglament per la Scola da musica sursilvana. Quella instituziun ha anflau ina gronda derasaziun. Ella dumbra oz varga 600 scholars. Per 1978 quantan ins cun in deficit da ver 30 000. — frs. A liunga vesta ston las vischnauncas segidar, sche ins vul mantener quella impurtanta instituziun.

Biologia per romontsch el Seminari scolastic Cuera

Per ils scolasts romontschs munta l'instrucziun els roms reals ina gronda difficultad, damai ch'els han gudiù l'instrucziun en quels roms per tudestg, aschia ch'els enconuschan per gronda part buca las expressiuns romontschas. Per migliurar quella situaziun realisescha il Seminari scolastic Cuera dapi 1977 ina jamna da concentraziun per in rom. Dils 23 entochen ils 28 da schaner elaborescha la tiarza classa dalla partiziun romontscha sut l'egida da directur dr. Peter Risch, prof. Benedetg Camenisch (Sviz) e prof. Isidor Winzap ils suandonts temas: La vesida, la merlotscha, la glimaia, nossas plontas, construcziun dallas flurs.

Politica

La vischnaunca da Strada s'unoscha cun Glion

Ils 26 da settember concludan ils vischins da Strada da s'integrar ella vischnaunca da Glion che approbescha quella decisiun ils 7 d'october. Era la Regenza grischuna ed il Cussegl grond van d'accord cun quella fusiun. Aschia dumbra il Grischun ussa 218 vischnauncas.

Treis burgheis d'honor a Trun

Ils 29 da schaner festivescha Trun treis novs burgheis d'honor: Sora Eucaria Maissen, Alois Carigiet e Gieri Vincenz.

Novs statuts per la Partida cristiandemocratica (PCD) lumneziana

L'entschatta fevrer accepta la PCD dalla Lumnezia ils novs statuts. Quels sedifferenzieschan en plirs puncts da tals dad auters cumins. In novum muntan per exempel las duas suprapontzas, ina gronda ed ina pintga. Aschia vul ins dar la

pusseivladad che tuttas vischnauncas seigien representadas en quei gremi. Zattei agen munta era la persuna da confidanza en mintga vischnaunca. Quella ha specialmein dad organisar en siu vitg referats, cuors politics ni seras da discussiun.

Dismessa da rumians

Il 16 da december approbeschan ils delegai dalla Corporaziun Surselvail project revediu per la dismessa dils rumians a basa regionala per mauns dalla votaziun dil pievel. La deponia da Plaun grond a Rueun cuosta rodund 2,5 mill. frs., dils quals la Confederaziun ed il Cantun pagan 60% subsidi. Aschia resta ei aunc 1,2 mill. per la regiun. Ella ha denton aunc da finanziar ils cuosts annuals da manteniment. Sco basa per la repartiziun dils cuosts vala la valeta dil schazetg dallas assicuranzas da baghetgs, dil qual il proprietari paga 0,5 promil. Denton stat ei liber allas vischnauncas da reparter las spesas tenor auters criteris ni insumma da pagar l'entira contribuziun ord cassa da vischnaunca. Aschia ei l'autonomia communal respectada. La nova proposta anfla in bien resun. A caschun dalla votaziun ellas singulas vischnauncas vegn ella acceptada da 24 vischnauncas; 14 ein s'exprimidas encunter e 2 han aunc buca priu posiziun. En tut han 1650 Sursilvans votau gie e 650 na. Il project ei cheutras approbaus e sa vegnir realisau.

Elecziuns

Il 26 da fevrer conferma il pievel grischun ses dus *cussegliers* dils stans: dr. Gion Clau Vincenz (18 696) e dr. Leon Schlumpf (29 385).

Pertuccont las elecziuns dalla *Regenza* nominescha la Partida cristiandemocratica ils 4 da mars dr. Donat Cadruvi e Reto Sciuchetti sco candidats per l'executiva. Alla radunonza da delegai eran aunc 3 ulteriurs candidats vegni proponi, denter auter era dr. Dumeni Columberg.

Votaziuns

Palancau cantunal

Il 4 da december accepta il suveran grischun la revisiun parziala dalla lescha d'introducziun dil cudisch civil svizzer. Ei setracta cheu d'ina adattaziun al dretg digl affon. Las principalas midadas van en favur digl affon illegitim e da sia mumma.

La nova lescha pertuccont la finanziaziun da vias fiera il pievel denton ils 26 da fevrer.

Resultats

	Cudisch civil		Finanziaziun da vias	
	gie	na	gie	na
Cadi	1 722	1 267	1 328	2 146
Foppa	852	336	836	780
Lumnezia	749	552	864	681
Rueun	374	299	429	432
Grischun	24 036	8 700	17 295	21 885

Palancau federal

Resultats dallas votaziuns dils 4 da december

	Taglia da rihezia		Dretgs politics	
	gie	na	gie	na
Grischun	13 329	21 585	20 534	11 930
Svizra	638 559	801 295	810 674	553 495

	Survetsch civil		Pachet da spargn	
	gie	na	gie	na
Grischun	11 096	23 585	21 288	12 268
Svizra	534 297	886 821	869 875	523 828

Votaziun dils 26 da fevrer

	Democrazia tier autostradas		9. revisiun AVS	
	gie	na	gie	na
Grischun	11 544	29 605	29 306	12 660
Svizra	694 731	1 103 205	1 191 871	626 022

	Sbassar vegliadetgna AVS	
	gie	na
Grischun	7 418	35 154
Svizra	694 731	1 103 205

Economia

Turissem

Per motivs finanzialse da propaganda sedecidan *Mustér* e *Sedrun* dad edir in prospect communabel. Plinavon concludan las duas uniuns da cura e traffic da

schar valer las cartas da sesiun dils indigens en omisdus territoris da skis per treis jamnas. Ils 17 da mars elegia l'Uniun da cura e traffic *Mustér* Martin Quinter sco niev president. El ei successur dad Alexi Sialm che ha dirigiù 10 onns las fatschentas turisticas da Mustér.

Dils 29 als 30 d'october sePRESENTAN las interpresas da *runals e pendicularas dalla regiun Surselva* cun Lags, Flem, Val Lumnezia, Surcuolm, Sursaissa, Breil, Mustér e Sedrun alla exposiziun SNOW a Basilea. La *Regiun Alpsu* che cumpeggia Andermatt, Sedrun, Mustér e la Viafier dalla Furca sePRESENTA per l'emprema gada egl'exteriur e quei ad ina exposiziun sur dil turissem e sport ad Essen (22 entochen 24-10-1977).

Dislocaziun d'Acla e da Caprau

Damai ch'il vitg dad *Acla* ei buca pli segirs da lavinas ein ses avdents stai sfurzai da dislocar a Fuorns. Las 4 casas erigidas dattan plaz a 6 famiglias cun 26 dels. Ils cuosts muntan a ver 1,8 mill. frs., dils quals ils singuls possessurs han aunc da purtar ina pulita cumpart. Ils 20 da november ha liug l'inauguraziun.

La medema sort sco ils dad *Acla* han era ils vischins da *Caprau*. Ils 17 da december san els collaudar 4 novas avdonzas cun 11 habitaziuns a Scaletta ella vischinonza da Mustér. Ils cuosts muntan a biabein 2 mill. Igl'entir concept da dislocaziun cuosta 3,15 mill. frs. Quellas duas acziuns ein vegnidas empaladas da dr. Dumeni Columberg.

Curaglia obtegn in niev aquaduct

Igl'atun 1977 sa Curaglia inaugurar siu niev aquaduct. El cumpeggia dus reservuars cun in cuntegn da total 250 m³ aua. Las duas lingias mesiran 5327 m. Igl'entir project, planisau d'inschignier Lutz, Cuera, cuosta pressapau 850 000. — frs.

Realisaziun da «Vallada Nova»

Tenor ina orientaziun publica dils 9 da november vegn il project «Vallada Nova» a Davos Munts sur Vattiz (intschess da Degen) realisau, suenter che differentas difficultads ein stadas surmuntadas. El cumpeggia in center alpin da vacanzas sin in areal da 300 000 m². Igl'entir project preveda 4 zonas da chalets, in center ed ina zona da hotels. Da quellas zonas ein las suandontas concedidas definitiva-mein: zona da chalets 1 e 2, zona dil center e zona d'hotels. En las duas zonas lubidas vegnan 108 casas cun 201 unitads da habitar erigidas en ina emprema etappa. Ei vegn mo baghegiu casas ch'ei gia vendidas e finanzadas.

50 onns Solèr e Fontana, possessurs d'autos postals

Il november festivescha la firma Solèr e Fontana, Glion, il giubileum da 50 onns. L'emprema colligiazion ch'ella ha surpriu ei stada la lingia Glion-Vrin. Il medem

onn (1927) suonda la communicaziun Glion-Flem, 1928 Glion-Val e 1951 Glion-Siat. A caschun dil giubileum ha la firma ediu ina cronica che retegn ils fatgs impurtonts da siu svilup. (Cump. GR, 29-11-1977).

La Lumnezia alla televisiun

Ils 7 da fevrer presenta la televisiun svizra (Blickpunkt) la Lumnezia, mussond dad ina vart las bellezias dalla cuntrada e da l'autra vart las grondas difficultads economicas.

Diversa

Lavinas a Mustér

Ils 2 da fevrer sederscha la lavina dalla Val s. Placi a val. Ella demolescha greva-mein la villa Mittelholzer, blochescha il stradun cantunal e disfa per part il conduct electric, la punt s. Placi ed il conduct dalla Viafier Retica. Cuort sisu vegn la lavina dalla Val Lumpegna che disfa il paràpet dalla punt Stalusa, il conduct dalla Viafier Retica e blochescha il stradun cantunal.

Nos morts

Sur Gion Battesta Sialm

Ils 20 da december pren sur Gion Battesta Sialm cumiau dil terrester. Suent l'ordinaziun da spiritual 1921 daventa el caplon a Curaglia, lu plevon a Vella ed a Trun ed il davos surpren el la caplania da Sumvitg. 1963 serenda el sco spiritual egl asil s. Giusep a Cumpadials. Suent 10 onns pren el dimora tier siu frar a Segnas.

Sper siu grond engaschi sco spiritual metta sur Sialm sias forzas era a disposiziun sco sribent e poet romontsch. El translatescha siat romans e scriva ver 40 dramas e varga 50 raquens, novellas ed idils originals ch'el publichescha per gronda part els Tschespets 28, 42, 43, 45-47. Enconuschents ei era il tom poesias «Sut Cruna matg». 1941 obtegn sur Gion Battesta igl emprem premi per il roman «Sur Valentin» ella concorrenza litterara dalla Romania. Quella uniun numna el 1968 commember d'honor. Dus onns pli tard undrescha la Cuminonza Radio romontsch sur Sialm cun il premi radio per siu operar litterar. (Cump. GR, 27-12-1977).

Pader Vigeli Berther

10 dis suenter la mort da sur Sialm, numnadamein ils 30 da december, ei Pader Vigeli Berther OSB spartius nunspetgadamein en conseguenza d'ina daguota

dil cor. Il defunct ei naschius ils 4 da settember 1911 a Rueras. Suent ver fatg il gimnasi a Mustér ed a Sarnen entra el ella claustra da Mustér, nua ch'el fa 1935 il profess e nua ch'el celebrescha 1938 la messa nuviala. Cun excepziun da 1945–1952, nua ch'el ei el Benefeci da Rumein, dat el latin, romontsch e contabilitad alla scola claustrala. Dasperas meina el la contabilitad dil menaschi claustral. Las dumengias e firaus gida el savens ella pastoraziun dalla Surselva. Gronds merets ha Pader Vigeli per la biblioteca romontscha dalla claustra ch'el ha administrau naven da 1952 entochen sia mort. El ha augmentau il diember da cudischs per ver la mesadad. Sper la litteratura ordinaria ha el era rimnau scartiras pli pintgas sco per exempel annunzias da naschientscha e da maridaglia, hartas da morts e da sogns etc. ed ha era acquistau litteratura davart la scienza romanistica. In impurtont scazi muntan ils differents manuscrets che Pader Vigeli ha rimnau, ordinau e cataloghisau. El ha era scret differentas lavurs historicas. Per igl Ischi semestril (nr. 4) ha el fatg ina lavur sur digl emigrant tuatschin Giachen Martin Hendry ella America.

D'impurtonza ei sia lavur: «Genealogia dalla famiglia G.F. Hendry». Menziun mereta era la bibliografia dil Glogn ch'el ha publicau ellas Annalas. Naven da 1957 entochen 1968 redegia Pader Vigeli cun dun e capientscha il Pelegrin. Allas radunonzas dalla Romania fageva Pader Vigeli il bia part sco representant dalla Claustra. Aschia eis el aunc staus da s. Stiafen alla radunonza da delegai ad Uors. (Cump. GR, 13-1-78).

Michel Maissen

Il davos defunct, sefatgs meriteivels pil romontsch ei Michel Maissen. El ei naschius ils 29 da settember 1901 si Siltginas (Sumvitg). Suent ver finiu las scolas dil vitg s'occupescha el da differentas lavurs, per exempel sco luvrer d'uaul e sco emploiau d'hotels. La finala daventa el inspectur da segirada. Quella occupaziun ademplescha el ver 25 onns.

Michel Maissen ei sefatgs meriteivels per la Romontschia sco poet popular. Sias poesias ein da tempra conservativa e religiusa, han denton mintgaton era in tun critic. A caschun da siu 70avel natalezi publichescha el ina collecziun da poesias sut il tetel significativ: «Molas Mulin». Sper la poesia ha Michel Maissen era scret prosa. Egl Ischi 51 (1965) publichescha el ina raquintaziun pli vasta sut il tetel «Riget de Stavonas». (Cump. GR, 21-3-1978).